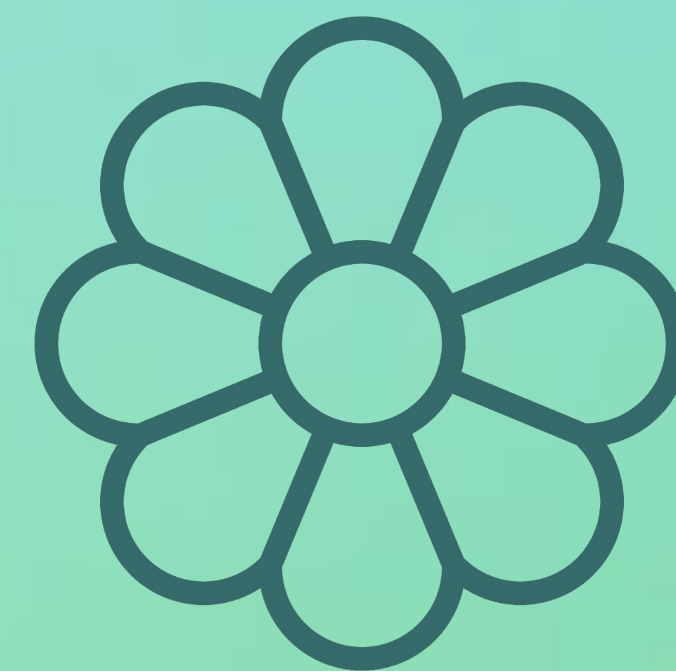

Влада на Република Северна Македонија
Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut

Programi planifikues për ajër të pastër për vitin 2024 – 2030

SHKAKTARËT E EMISIONIT TË MADH TË GRIMCAVE TË NGURTA

Proceset e djegies së lëndëve djegëse të ngurta

Djegia e druve të zjarrit dhe të tjerat në vatrat e shtëpisë

Djegia e lëndëve djegëse të ngurta në industri

Proceset e djegies së lëndëve djegëse të lëngshme më të rënda

Trafiku (automjetet me naftë)

Djegia e mazutit dhe lëndëve djegëse ekstra të lehta (në kaldaja dhe furra)

REEMISIONI

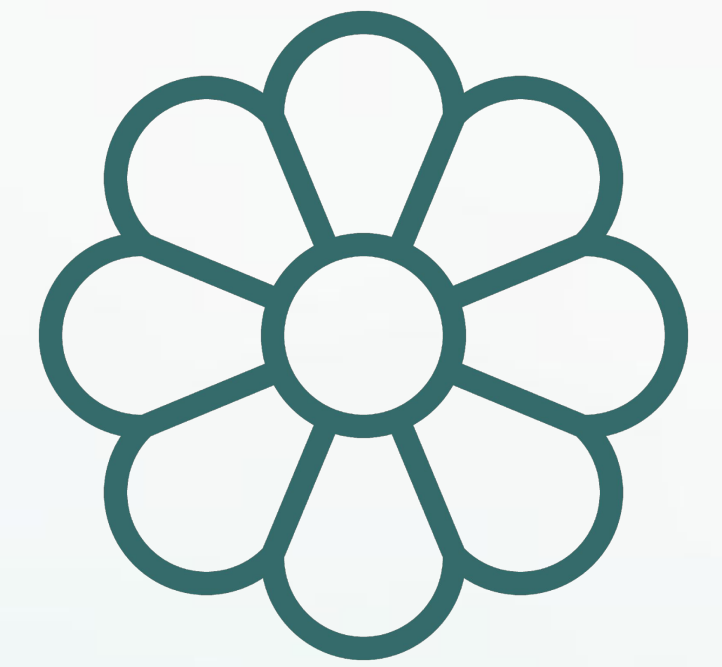
Ruajtja e higjienës publike, gjelbërimi horizontal.

DISPERZION I VËSHTIRËTE

Kushtet atmosferike – shfaqja e përmbysjeve atmosferike gjatë muajve të dimrit;

Faktorët urbanistik – Planet dhe vendndodhjet e objekteve të ndërtuara, ku disa emetues të mëdhenj ndodhen në thelbin urbanistik,

Shtrirja urbane e objekteve nuk lejon shpëlarjen e lehtë të ajrit dhe depërtimin e erës;

PROGRAMI PROJEKTUES	PROJEKTI
REDUKTIMI I EMISIONIT TË GRIMCAVE NGA VATRAT SHTËPIAKE	IMPIANTET KOGJENERATIVE TË GAZIT
	DRU ZJARRI CILËSOR
	NGROHJA PA EMISION – pompat e nxehtësisë
	KALDAJA ME EFIKASITET TË LARTË
	KONTROLLI I EMISIONIT NGA AMVISRITË
	SHËRBIMI KOMUNAL I RENDIT - POLICIA KOMUNALE
REDUKTIMI I EMISIONIT TË GRIMCAVE NGA OBJEKTET PUBLIKE	SHTETI NUK NDOTË - Udhëheqim me shembull
	PLANIFIKIMI I EMISIONEVE TË ARDHSHME
INSTITUTI PER CILËSIN E AJRIT TE AMBIENTIT	INSTITUTI PËR CILËSINË E AJRIT AMBIENT
REDUKTIMI I EMISIONIT TË GRIMCAVE NGA PROCESET INDUSTRIALE	LIGJI PËR EMISIONET INDUSTRIALE
	MBIKËQYRJA E INSPEKTIMIT TË PROJEKTIT NË MJ
NDEZJA E MATERIALEVE TË NDJEKSHME TË PALIGJSHME	NDALO DJEGJEN E FUSHAVE DHE KALLAMISHTEVE
	QENDRAT RAJONALE TË MENAXHIMIT TË MBETURINAVE
GJELBËRIMI DHE PYJET	NDALO ZJARREVE TË PYJEVE
	40 MILION FIDANE TE REJA
EMISIONET NGA TRANSPORTI	FLOTA PUBLIKE PA EMISIONET DIREKTE – Udhëheqim me shembull
	TAKSA PA EMISIONE DIREKTE
	SHQYRTIMI TEKNIK EVROPIAN I AUTOMJETEVE
MENAXHIMI I EMISIONEVE	KONTROLLI I PROJEKTIT DHE MENAXHIMI I EMISIONEVE
	RRITJA E KAPACITETEVE TË MATJES

PROGRAMI I PROJEKTIT:

REDUKTIMI I EMISIONIT TË GRIMCAVE

NGA VATRAT SHTËPIAKE

PROJEKTI

IMPIANTET KOGJENERATIVE TË GAZIT

Institucioni përgjegjës: Qeveria e Maqedonisë, Ministria e Energjetikës dhe Burimeve.

Afati 8+ vite.

Rezultatet: Kjo masë do të ndikojë në cilësinë e ajrit në qendrat më të mëdha urbane ku do të zgjerohet ngrohja qendrore ose do të fillojë ngrohja qendrore (p.sh.: Shkup, Manastir etj.)

PROGRAMI I PROJEKTIT:

REDUKTIMI I EMISIONIT TË GRIMCAVE

NGA VATRAT SHTËPIAKE

PROJEKTI

DRU ZJARRI CILËSORË

Projekti për shitjen e druve të thara te zjarrit. Pyjet e Maqedonisë në sezonet e ardhshme të ngrohjes do të kryejë prerjen e planifikuar të druve të zjarrit dhe do t'i sigurojë dru zjarri me përmbajtje lagështie deri në 20% për shitje për amvisëri. Kjo do të mundësojë djegie më të mirë dhe sigurimin e karburantit me vlerë më të lartë energjie për m³ ose për kg për amvisëritë. Në këtë mënyrë, një familje që ka përdorur 10 m³ dru për ngrohjen e shtëpisë së saj do të ketë nevojë për 6-7 m³ dru zjarri të thatë për të njëjtën nevojë.

Institucioni përgjegjës – NP Pyjet Kombëtare

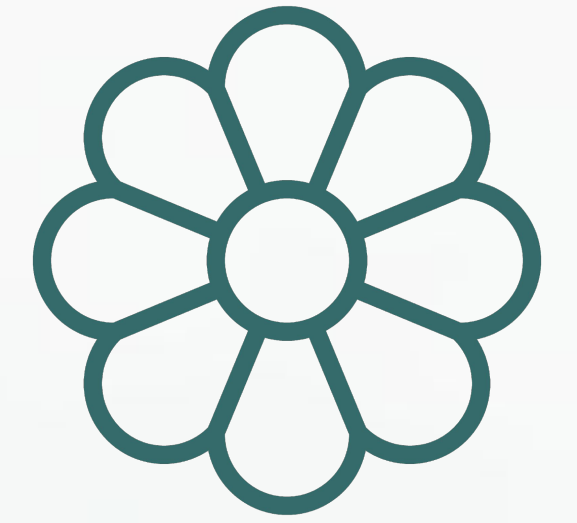
Afati 3 vjet - 2027

Pritshmëria është se për 3 vjet do të ketë dru zjarri të thatë cilësor në treg.

Përfitim shtesë: - do të reduktohet nevoja për prerjen e drurit pyjor për nevojat e druve të zjarrit dhe do të mbrohen hapësirat pyjore të Maqedonisë.

Në fazën 3: dru zjarri do të shitet për njësi të masës kg me një fuqi termike të përcaktuar kJ dhe qytetarët nuk do të kenë asnjë dyshim për procesin dhe sasinë e karburantit të dorëzuar.

PROJEKTI

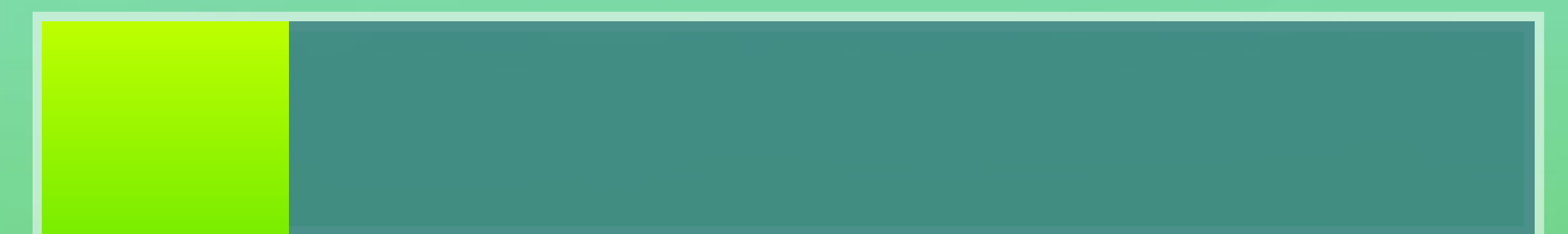
NGROHJE PA EMISION | POMPAT E NXEHTËSISË

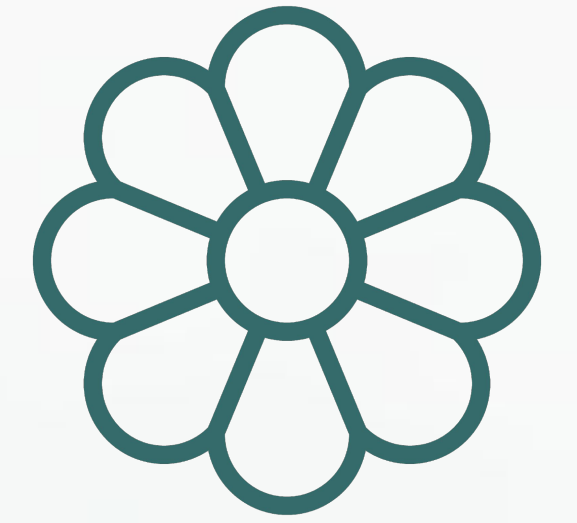
Projekti për zëvendësimin e kaldajave dhe furrave ekzistuese joefikase me sisteme ngrohjeje pa emetim të grimcave të ngurta. Krahas programit të mëparshëm për subvencionimin e pompave të ngrohjes (kondicionerët inverter) që amvisëritë i përdorin kryesisht për ngrohje shtesë ose ngrohje në modalitetet kalimtare (vjeshtë dhe pranverë), Qeveria do të subvencionojë zëvendësimin e sistemit bazë të ngrohjes me pompa nxehtësie ose kaldaja me gaz për familjet që nuk do të kenë qasje në ngrohje qendrore.

Institucioni përgjegjës: Ministria e Energjetikës, Fondet e Shtetërore

Afati: 2026

Rezultatet: Familjet që do të përdorin pompa nxehtësie në vend të lëndëve djegëse të ngurta ose të lëngshëme nuk do të kenë emetim të drejtpërdrejtë të grimcave të ngurta në mjedisin urban dhe do të kenë fatura më të ulëta për ngrohje.

PROJEKTI

KALDAJAT ME EFIKASITET TË LARTË

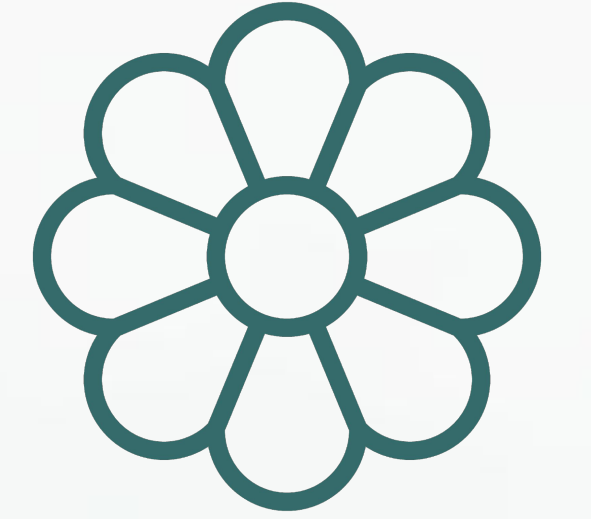
Projekti për zëvendësimin e kaldajave dhe furrave ekzistuese joefikase me sisteme shumë efikase. Qeveria do të subvencionojë zëvendësimin e kaldajave, shporetëve dhe kaldajave në amvisëri me kaldaja dhe shporetë me efikasitet të lartë. Ky projekt do të mbulojë ato familje (kryesisht në zonat rurale dhe zonat më të vogla urbane) të cilat për arsye objektive nuk do të kalojnë në ngrohje pa emetimin e grimcave të ngurta (ngrohje qendrore ose pompa nxehtësie).

Institucioni përgjegjës: Ministria e Energjetikës, Fondet shtetërore

Afati: 2026

Rezultatet: Amvisritë që do të përdorin kaldaja me efikasitet të lartë në vend të shporetëve dhe kaldajave ekzistuese do të përdorin më pak dru zjarri për të ngrohur të njëjtën hapësirë. Është e pritshme që disa familje të fillojnë të ngrohin më shumë hapësirë në shtëpitë e tyre, gjë që do të përmirësojë komoditetin dhe shëndetin.

PROJEKTI

KONTROLLI I EMISIONIT NGA AMVISRITË

Projekti për vendosjen e rregulloreve për kontrollin e shkarkimeve nga vatrat shtëpiake dhe kontrollin e materialeve të djegshme të paligjshme. Në kuadër të projektit për përmirësimin e cilësisë së ajrit në MMJPH për të krijuar një kuadër ligjor dhe metodologji për kontrollin e shkarkimeve dhe përdorimin e materialeve të paligjshme të ngrohjes. Është planifikuar trajnimi i inspektorëve dhe policisë komunale në NJVL.

Në kuadër të këtij projekti u zhvillua edhe fushata

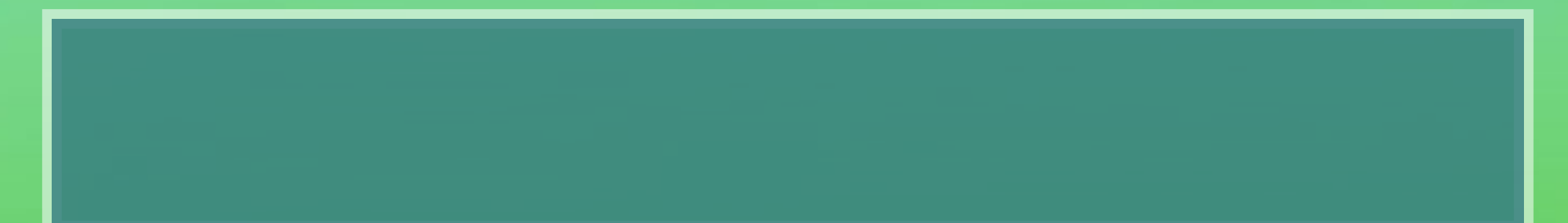
– MBRONI MË TË AFTËR, PËRDORNI KARBURANTET E PASTRA.

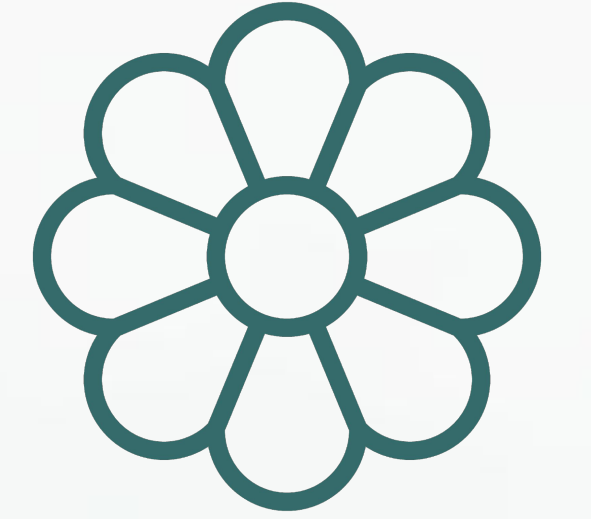
Njerëzit në shtëpi janë më të ndjeshëm ndaj djegies me cilësi të ulët dhe djegies së substancave të ndaluara, të ekspozuar ndaj emetimit 24 orë në ditë.

Institucioni përgjegjës: MMJPH-ja, Inspektorati i Mjedisit, IPA projekti për ajërin

Afati: 2026

Rezultatet: Familjet që do të vazhdojnë të përdorin lëndë djegëse të ngurta do të kontrollohen për djegien e plastikës, bojës, plehrave etj. Fushata do të bazohet në ndikimin e këtyre lëndëve djegëse në shëndetin e njerëzve në familje, si dhe në mjedis.

PROJEKTI

SHËRBIMI KOMUNAL I MBAJTËSVE TË RENDIT **POLICIA KOMUNALE 1198**

Pjesë e kompetencave të policisë komunale do të jetë edhe djegia e lëndëve të paligjshme në shtëpi dhe jashtë. Krijimi i policisë komunale do të rrisë kapacitetin për kontrollin parandalues dhe represiv të ndezjes ose djegies së substancave të dëmshme.

Institucioni përgjegjës: MVL, BNJVL

Afati: 2026

Rezultatet: Zvogëlimi i djegies së materialeve ilegale në vatrat e shtëpive dhe jashtë – zvogëlimi i sëmundjeve të shkaktuara nga djegia e substancave të dëmshme.

PROGRAMI I PROJEKTIT:

REDUKTIMI I EMISIONIT TË GRIMCAVE

NGA OBJEKTET PUBLIKE

PROJEKTI

SHTETI NUK NDOTË - Udhëheqim me shembull 1198

Më shumë se 600 objekte të institucioneve shtetërore dhe publike përdorin mazutë ose lëndë djegëse të ngurta për ngrohje ose nevoja teknologjike.

Institucionet përgjegjëse: Ministria e Financave, Ministria e Energjetikës, Komunat, Fondet, Koordinimi - Zyra e Kryeministrit

Afati – aktualisht - deri në vitin 2030

Rezultatet: Objektet publike që emetojnë grimca në mjediset urbane do të marrin sisteme pa emisione dhe masa me efikasitet energjetik – do të gjenerojë energji, emisione dhe kursime të mjeteve.

PROGRAMI I PROJEKTIT:

REDUKTIMI I EMISIONIT TË GRIMCAVE

NGA OBJEKTET PUBLIKE

PROJEKTI

PLANIFIKIMI I EMISIONEVE TË ARDHSHME

Planet urbanistike duhet të përcaktojnë gjithashtu sistemet e lejuara të ngrohjes për objektet e parashikuara në plan. Në rrethe të caktuara urbane, objektet do të kufizohen në përdorimin e ngrohjes pa emision (qendrore, pompa nxehtësie, etj.). Me përhapjen e disponueshmërisë së ngrohjes qendrore, rrjetit të gazit, rrjetit të energjisë elektrike, do të rregullohen mundësitë për ngrohjen e objekteve të reja apo të rikonstruara.

Institucionet përgjegjëse: MTV, Komunat

Afati – aktual – deri në vitin 2035

Rezultatet: Në qendrat urbane përdorimi i sistemeve ndotëse do të organizohet edhe në fazën e planifikimit dhe projektimit të objekteve.

PROGRAMI I PROJEKTIT:

INSTITUTI PËR CILËSINË E AJRIT AMBIENT

PROJEKTI

INSTITUTI PËR CILËSINË E AJRIT TË AMBIENT

Qeveria do të financojë një veprimtari të veçantë shkencore dhe kërkimore në fushën e zvogëlimit të sasisë së ndotësve në ajër dhe dëmtimin e ndotësve. Për këtë qëllim, në kuadër të instrumentit të Institutit për Cilësinë e Ajrit të Ambientit, do të shpallen një sërë tenderash për financimin e veprimtarive kërkimore dhe shkencore.

Institucionet përgjegjëse: MASH, Qeveria, MMJPH, Fondet e Qeverisë.

Afati - 2025

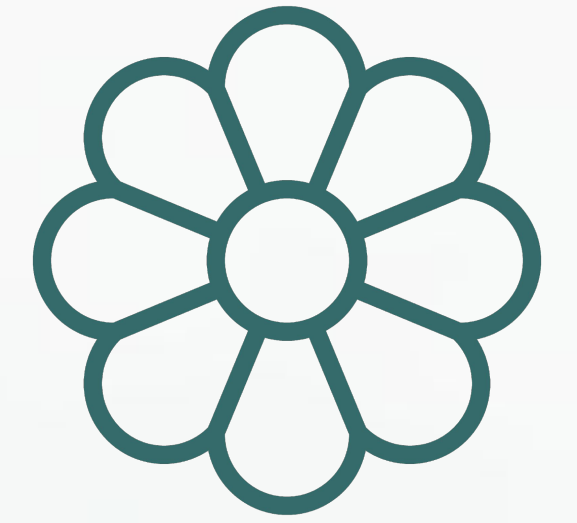
Rezultatet: Gjetja e zgjidhjeve teknologjike moderne dhe të aplikueshme për problemet reale në zonat urbane në Maqedoni.

PROGRAMI I PROJEKTIT:

ZVOGËLIMI I EMISIONEVE TË GRIMCAVE

NGA PROCESET INDUSTRIALE

PROJEKTI

LIGJI PËR EMISIONET INDUSTRIALE

Miratimi i Ligjit për Emisionet Industriale – Ligji për Emisionet Industriale duhet të rregullojë në detaje përdorimin e lëndëve djegëse të ngurta në industri, emisionin e grimcave të ngurta – matjen e emisionit.

Institucionet përgjegjëse: MMJPH, Ligji i hartuar – duhet të plotësohet dhe korrigjohet.

Inspektorati i Mjedisit, Drejtoria e Mjedisit. A dhe B - Lejet e integruara– korrigjim.

Afati: 2 vjet

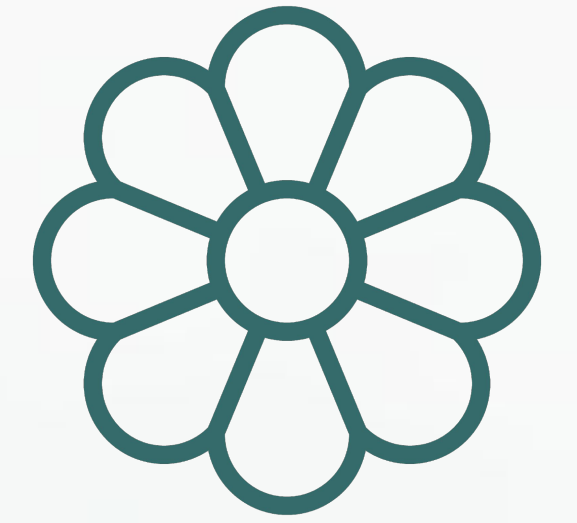
Rezultatet e pritshme: Zbulimi i plotë i emisioneve të grimcave të ngurta nga proceset industriale, kontrolli i përmirësuar i emisioneve. Reduktimi i serive të emisioneve nga ndotësit e mëdhenj, përdorimi i lëndëve djegëse të pastra në periudha kritike. Rritja e besimit të publikut ndaj inspektorateve dhe industrisë.

PROGRAMI I PROJEKTIT:

ZVOGËLIMI I EMISIONEVE TË GRIMCAVE

NGA PROCESET INDUSTRIALE

PROJEKTI

MBIKËQYRJA INSPEKTUESE NË MJ

Kontroll i rreptë i ndotësve industrialë – Forcimi i proceseve të punës në Inspektoriatet e Mjedisit, punë e përbashkët e inspektorateve me vertikale. Integrimi i punës së inspektorateve të mjedisit në nivel kombëtar dhe lokal.

Afati – 2025.

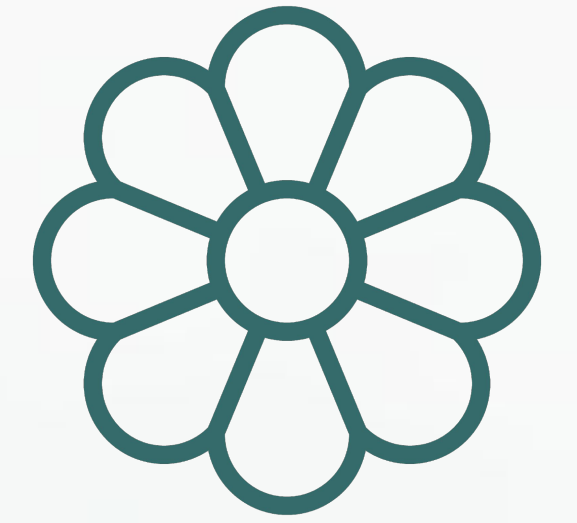
Institucionet përgjegjëse: Inspektorati i Mjedisit, Komunat, MVL.

PROGRAMI I PROJEKTIT:

NDEZJA E MATERIALEVE

TË PALIGJSHME TË DJEGËSHME

PROJEKTI

NDALO DJEGIEN E FUSHAVE DHE KALLAMISHTEVE

Kontroll dhe trajtim i rreptë gjatë djegies së fushave (kallamishte). Baza e përbashkët e të dhënave të inspektorateve të mjedisit dhe bujqësore. Shfuqizimi i mundësisë së subvencionimit të fermerëve që praktikojnë djegien e kallamishtës në vend të plugimit.

Institucionet përgjegjëse: MBPEU, Inspektorati i Bujqësisë, Inspektorati i Mjedisit.

Afati 2026.

Rezultatet e pritshme: Ndalimi i djegies së mbeturinave bujqësore dhe kallamishteve, veçanërisht në muajt me ndotje të lartë me grimca të ngurta.

PROGRAMI I PROJEKTIT:

NDEZJA E MATERIALEVE TË PALIGJSHME TË DJEGËSHME

PROJEKTI

QENDRAT RAJONALE TË MENAXHIMIT TË MBETURINAVE

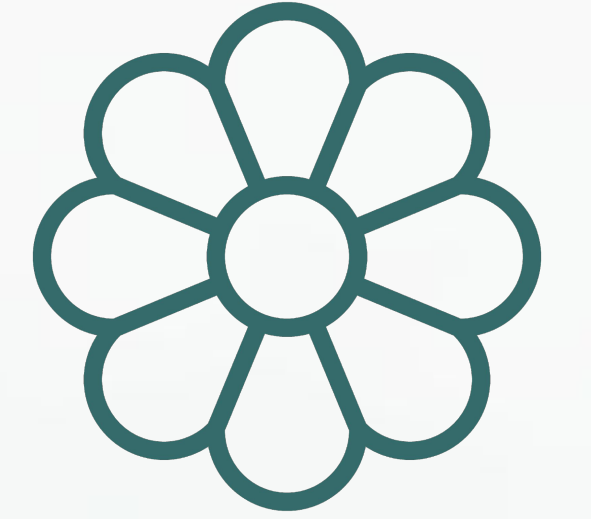
Organizimi i qendrave rajonale për menaxhimin e mbeturinave. Me zbatimin e këtij projekti do të mbyllen deponitë lokale dhe do të organizohet menaxhimi i mbeturinave në qendrat me përzgjedhje dytësore, shfrytëzimin të energjisë dhe materialeve të mbeturinave dhe deponim të duhur.

Institucionet përgjegjëse: MMJPH, Komunat, Qeveria

Afati: 5 vjet

Rrezultatet e pritshme: Zhdukja e deponive të egra dhe plehrave, zero emision nga djegia e këtyre deponive.

PROJEKTI

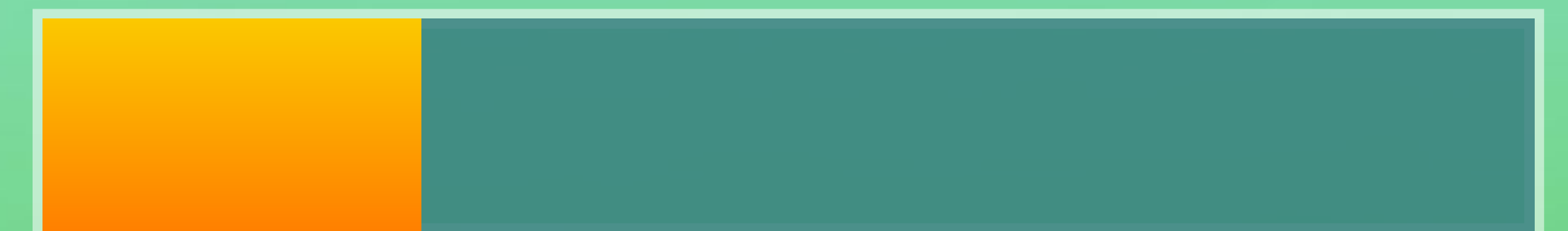
STOP ZJARREVE TË PYJEVE

Ngritja e sistemit të fortë të rregulluar për reagim të shpejtë në rast zjarri në pyje, parandalim parandalues, rritje të kapaciteteve të pyjeve të Maqedonisë për reagim të parë të fuqishëm.

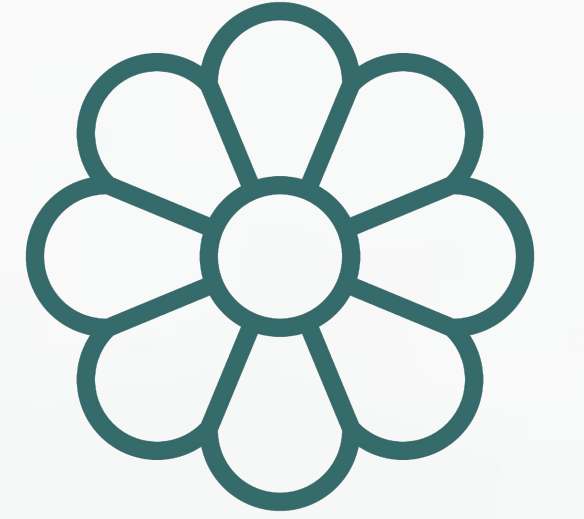
Institucionet përgjegjëse: Kabineti i Zëvendëskryeministrit.

Afati - 2025.

Rezultatet e pritshme: Shuarja e shumicës së zjarreve të shkaktuara në fazën e parë. Regjistrime se si u krijuan zjarret dhe dënime penale për djegien, segmentimin e pyjeve dhe përhapjen e kontrolluar të zjarreve.

PROGRAMI I PROJEKTIT:
GJELBËRIMI DHE PYJET

PROJEKTI

40 MILION FIDANE TË REJA

Mbjellja e 40 milionë fidanëve – 8 milionë fidanëve në vit sipas Programit 1198.

Përgjegjëse: MBPEU

PROGRAMI I PROJEKTIT:

EMISIONET NGA TRANSPORTI

PROJEKTI

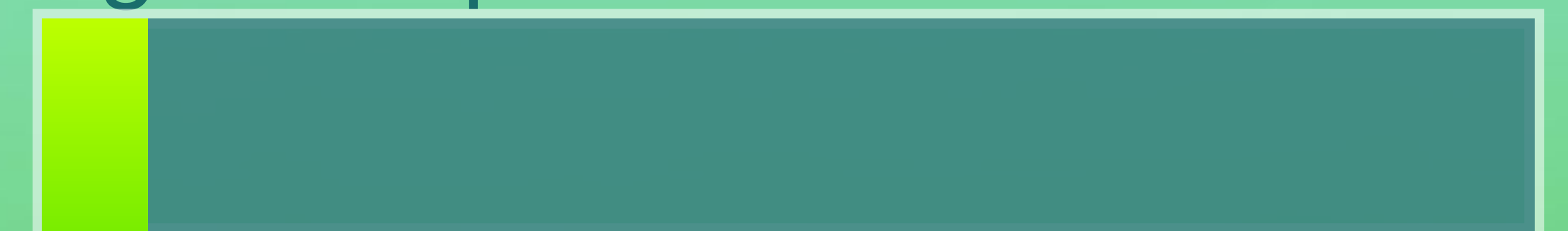
FLOTA PUBLIKE PA EMISIONET DIREKTE – Udhëheqim me shembull

1. Shteti do të fillojë një procedurë furnizimi për të diversifikuar flotën publike të automjeteve dhe automjeteve pa emision të grimcave të ngurta aty ku është e mundur.
2. Transporti publik do të ndihmohet me blerjen e autobusëve pa emision (autobus elektrik, me gaz, etj.)

Institucionet përgjegjëse: Qeveria, SHPPP, Komunat

Afati: në kontinuitet

Rezultatet e pritshme: Reduktimi i emisionit të grimcave ultra - të imta nga flota publike.

PROGRAMI I PROJEKTIT:

EMISIONET NGA TRANSPORTI

PROJEKTI

TAKSI PA EMISIONE DIREKTE

Shteti do të fillojë me një procedurë për të subvencionuar blerjen e automjeteve taksi pa emision të grimcave të ngurta (elektrike dhe gaz).

Institucionet përgjegjëse: Qeveria, Ministria e Energjetikës, Komunat

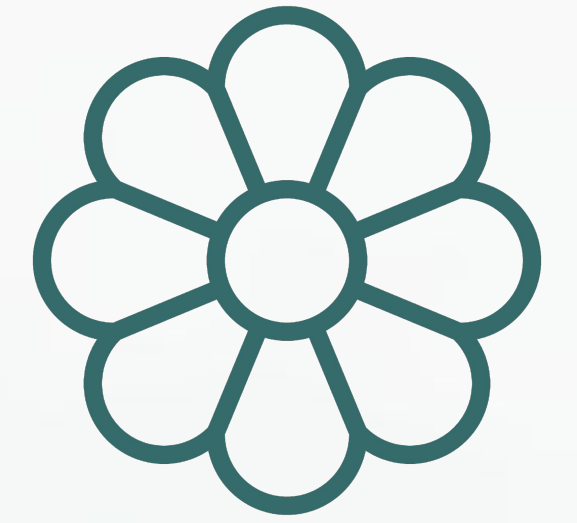
Afati: në kontinuitet

Rezultatet e pritshme: Reduktimi i emetimit të grimcave ultra të imta nga transporti taksi.

PROGRAMI I PROJEKTIT:

EMISIONET NGA TRANSPORTI

PROJEKTI

INSPEKSIONI TEKNIK EVROPIAN I AUTOMJETEVE

Automjetet ekzistuese do t'i nënshtrohen kontrollit teknik sipas standardeve evropiane veçanërisht në seksionin e shkarkimeve të shkarkimit.

Institucionet përgjegjëse: MPB, Byroja e Metrologjisë

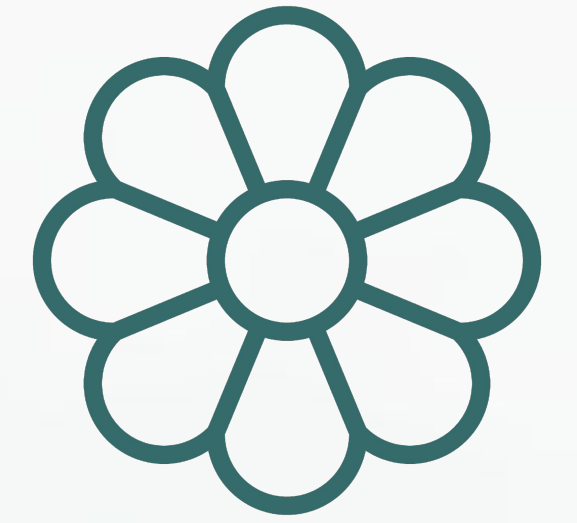
Afati: në kontinuitet

Rezultatet e pritshme: Reduktimi i emetimit të grimcave ultra të imta nga automjetet private me naftë, zëvendësimi i katalizatorëve dhe filtrave në automjete që lejojnë emetim më të ulët.

PROGRAMI I PROJEKTIT:

MENAXHIMI I EMISIONIT

PROJEKTI

KONTROLI DHE MENAXHIMI I EMISIONIT

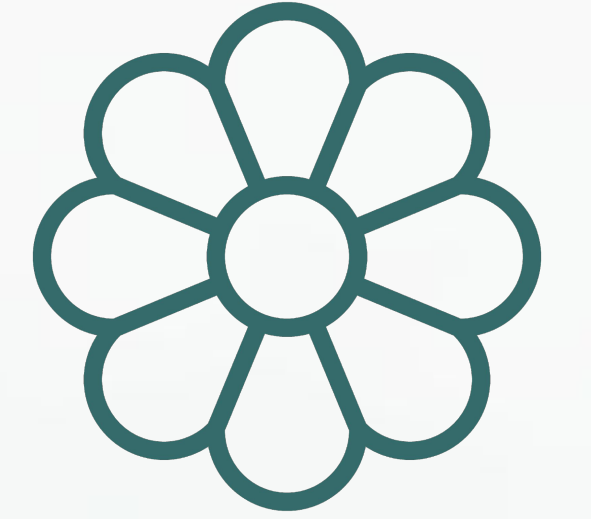
Me veprimin e masave urgjente, afatshkurtra, intervenuese etj, institucionet kompetente do të mund të rekomandojnë ose rregullojnë një pjesë të emisioneve. Ndalimet e përdorimit të llojeve të caktuara të karburanteve, ndalimet dhe pezullimet e punës, kontrolli i trafikut, devijimi, riorganizimi i orarit të punës, oraret vjetore të punës etj.

Institucionet përgjegjëse: MMJPH, Qeveria, Komunat

Afati: në kontinuitet

Rezultatet e pritshme: Reduktimi i emisionit të grimcave gjatë kushteve alarmante në rajone të caktuara.

PROJEKTI

RRITJA E KAPACITETEVE MATËSE

Zgjerimi dhe mirëmbajtja dhe funksionimi i rregullt i rrjetit të monitorimit të cilësisë së ajrit,

Përgjegjëse: MMJPH

Afati: 2026

Ju faleminderit për
vëmendjen tuaj